

**"ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Π.Μ.Σ.)
ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ"**

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Σχολή Κοινωνικών,
Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Καθ. Μπιτζένης Αριστείδης

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ο παρών οδηγός συγγραφής διπλωματικής εργασίας δύναται να απευθύνεται ταυτόχρονα και σε όλους τους μεταπτυχιακούς φοιτητές όλων των μεταπτυχιακών του τμήματος Διεθνών Ευρωπαϊκών Σπουδών καθώς και στους υποψήφιους διδάκτορες του τμήματος Διεθνών Ευρωπαϊκών Σπουδών. Επικουρικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από τους προπτυχιακούς φοιτητές του τμήματος Διεθνών Ευρωπαϊκών Σπουδών για την εκπόνηση της πτυχιακής τους εργασίας. Προτείνεται στους προπτυχιακούς αλλά και μεταπτυχιακούς φοιτητές του τμήματος Διεθνών Ευρωπαϊκών Σπουδών να μελετήσουν προσεκτικά τον παρόντα οδηγό και να επιχειρήσουν να ακολουθήσουν τις οδηγίες ώστε να μορφοποιήσουν αποτελεσματικά τις πτυχιακές και διπλωματικές τους εργασίες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

"ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Π.Μ.Σ.) ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ"	1
ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ	2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	4
2. ΔΟΜΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	5
3. Οδηγίες, Δομή και Περιορισμοί κατά την διάρκεια εκπόνησης διπλωματικής/πτυχιακής εργασίας (αλλά και διδακτορικής διατριβής)	8
4. Οδηγός μιας αποτελεσματικής δομής	Error! Bookmark not defined.
4.1. Ο τίτλος της πτυχιακής εργασίας	Error! Bookmark not defined.
4.2. Περίληψη	Error! Bookmark not defined.
4.3. Περιεχόμενα και Πρόλογος	Error! Bookmark not defined.
4.4. Εισαγωγή	Error! Bookmark not defined.
4.5 Βιβλιογραφική ανασκόπηση	14
4.6. Μεθοδολογία	14
4.6.1 Συμμετέχοντες	Error! Bookmark not defined.
4.6.2 Μέσα συλλογής δεδομένων	15
4.6.3 Διαδικασία συλλογής δεδομένων	16
4.7 Κεφάλαια του Θεωρητικού μέρους	16
4.8 Κριτική ανάλυση αποτελεσμάτων	17
4.9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	18
4.10 Βιβλιογραφία	19
5. ΤΡΟΠΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	21
6. ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ	25

1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο σκοπός της διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι σαφής και να απαντά στα παρακάτω:

- (α) γιατί είναι σημαντικό το θέμα από πλευράς συνάφειας του περιεχομένου του μεταπτυχιακού του τμήματος
- (β) γιατί είναι σημαντικό το θέμα από πλευράς συνάφειας του περιεχομένου του ίδιου του τμήματος και του διεθνούς και ευρωπαϊκού χαρακτήρα του τμήματος
- (γ) γιατί είναι σημαντικό το θέμα από ακαδημαϊκής πλευράς,
- (δ) γιατί είναι ενδιαφέρον το θέμα από πρακτικής πλευράς, και
- (ε) ποιες είναι οι συνέπειες εκπόνησης διπλωματικής τόσο ακαδημαϊκά όσο και πρακτικά.

Η διπλωματική εργασία προσφέρει στο φοιτητή την ευκαιρία να αποδείξει ότι έχει την ικανότητα να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις που απέκτησε στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών και να ολοκληρώσει μία διπλωματική εργασία μόνος του, με τη σχετική βοήθεια του Επιβλέποντα Καθηγητή. Επιπλέον, παρέχει στο φοιτητή τη δυνατότητα να διερευνήσει σε βάθος ένα θέμα που τον ενδιαφέρει εφαρμόζοντας μια συστηματική μεθοδολογική και επιστημονική προσέγγιση.

Μια διπλωματική εργασία δείχνει τη δυνατότητα στον φοιτητή να δείξει πόσο αποτελεσματικά μπορεί ως ανεξάρτητα άτομο να θέσει τη δουλειά σε ένα γενικότερο και ενδιαφέρον ερευνητικό πλαίσιο αναλύοντας ένα πρόβλημα και εντοπίζοντας τις βασικές γνώσεις και τα εργαλεία που απαιτεί η επίλυσή του, επίσης να οργανώσει και να εκτελέσει μια

επιστημονική μελέτη, να σχεδιάσει, υιοθετήσει και εφαρμόσει μια δομημένη μεθοδολογία επίλυσης προβλημάτων υιοθετώντας διεθνώς αποδεκτές πρακτικές, και να αναλύσει και να παρουσιάσει κριτικά τα δεδομένα ερμηνεύοντας με κριτικό πνεύμα την ερευνητική δουλειά υπογραμμίζοντας τη συνεισφορά στο επιστημονικό πεδίο. Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι είναι υποχρεωτική η παρουσίαση της διπλωματικής ενώπιον κοινού, με τρόπο σαφή και πειστικό υποστηρίζοντας τις θέσεις της διπλωματικής και απαντώντας σε ερωτήσεις που αφορούν είτε στην διπλωματική εργασία είτε στο γενικότερο επιστημονικό πεδίο που εργάστηκε ο φοιτητής.

2. ΔΟΜΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στην υποβολή της πρότασης (για εκπόνηση διπλωματικής ή πτυχιακής εργασίας) πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής:

1. Τίτλος του θέματος
2. Σύντομη περιγραφή του θέματος
3. Εξήγηση της σημασίας του θέματος και η δικαιολόγηση του ενδιαφέροντος του φοιτητή για την κατάρτιση της διπλωματικής εργασίας
4. Ενδεικτικός πίνακας περιεχομένων
5. Περιγραφή των μεθόδων συλλογής δεδομένων και της ακολουθούμενης μεθοδολογίας
6. Θεματικό πεδίο του θέματος

Επικουρικά να αναφέρουμε ότι όταν πρόκειται για πρόταση διδακτορικής διατριβής θα πρέπει αυτή να είναι έως είκοσι (20) σελίδες, και η οποία θα περιέχει: το ενδιαφέρον του θέματος, σχολιασμό βιβλιογραφίας, θεωρητικό

υπόβαθρο, αναμενόμενη συνεισφορά του θέματος στην επιστήμη, μεθοδολογία, πιθανές υποθέσεις εργασίας, αναμενόμενα αποτελέσματα.

Για τον ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ «ΔΕΣ» ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ο φοιτητής πρέπει να ανατρέξει στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://www.uom.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&tmi ma=4&categorymenu=2&sid=2205>

Η τελική Δομή της διπλωματικής/πτυχιακής εργασίας θα πρέπει να είναι η εξής:

1. Εξώφυλλο
2. Περίληψη (στην ελληνική)
3. Περίληψη (στη ξένη γλώσσα)
4. Περιεχόμενα
5. Ευχαριστίες (προαιρετικό)
6. Κύριο μέρος της εργασίας – Κεφάλαια
 - i. Εισαγωγή
 - ii. Κεφάλαιο Ένα
 - iii. Κεφάλαιο Δύο, κλπ.
 - iv. Συμπεράσματα
7. Βιβλιογραφία
8. Γλωσσάριο (όπου απαιτείται)
9. Παραρτήματα

Πιο συγκεκριμένα μια ενδεικτική δομή μπορεί να είναι η ακόλουθη:

Περιεχόμενα	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Περιεχόμενα διαγραμμάτων (Table of figures)	5
Ευχαριστίες.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1. Γενική ανασκόπηση και στόχοι της εργασίας.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.1 Το αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.2 Ερωτήματα της έρευνας.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.3 Στόχοι της διπλωματικής εργασίας.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.4 Μεθοδολογία της έρευνας.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.5 Συμπεράσματα της διπλωματικής διατριβής και η συνεισφορά της στην επιστήμη.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.6 Ενδεικτική βιβλιογραφία - λουπές πηγές.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1.7 Δομή της διπλωματικής διατριβής.	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
3. Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i> 6
4. Ευρωπαϊκή διάσταση του θέματος	<i>Error! Bookmark not defined.</i> 1
5. Διαχρονική ανάλυση του θέματος με χρήση πινάκων.	46
6. Μεθοδολογία και αποτελέσματα της έρευνας	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
6.1 Συμπεράσματα έρευνας.	
7. Γενικά συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Παράρτημα:	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Μορφή Ερωτηματολογίου.	
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Ξένη Βιβλιογραφία.....	90

3. Οδηγίες, Δομή και Περιορισμοί κατά την διάρκεια εκπόνησης διπλωματικής/πτυχιακής εργασίας (αλλά και διδακτορικής διατριβής)

Κάθε διπλωματική εργασία θα πρέπει να συνοδεύεται από μια σύντομη περίληψη 300 λέξεων στην Ελληνική και σε μια από τις κύριες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (προτείνεται εις την αγγλική γλώσσα). Η διπλωματική εργασία πρέπει να είναι στο ελάχιστο 10.000 λέξεις και στο μέγιστο 20.000 λέξεις χωρίς την προσμέτρηση της βιβλιογραφίας, των πινάκων, των υποσημειώσεων και των παραρτημάτων. "Η διπλωματική θα πρέπει να ακολουθεί πρότυπο διπλωματικής εργασίας που βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ". Η πτυχιακή (σε επίπεδο προπτυχιακού) πρέπει να είναι στο ελάχιστο 5.000 λέξεις και στο μέγιστο 15.000 λέξεις χωρίς την προσμέτρηση της βιβλιογραφίας, των πινάκων, των υποσημειώσεων και των παραρτημάτων. Η διδακτορική διατριβή πρέπει να είναι στο ελάχιστο 30.000 λέξεις και στο μέγιστο 50.000 λέξεις χωρίς την προσμέτρηση της βιβλιογραφίας, των πινάκων, των υποσημειώσεων και των παραρτημάτων.

Όσον αφορά τη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο η δομή που παρουσιάστηκε παραπάνω όσο και τα ακόλουθα σημεία:

- Η γραμματοσειρά που χρησιμοποιείται πρέπει να είναι Times New Roman ή Arial ή Verdana. Το μέγεθος της γραμματοσειράς προσδιορίζεται ως εξής:
 - Τίτλος Κεφαλαίου: 16 bold
 - Τίτλος ενοτήτων: 14 bold
 - Τίτλος υποενοτήτων: 12 bold
 - Κείμενο: 12

- Λεζάντες εικόνων/πινάκων/διαγραμμάτων: 10 bold (στοίχιση στο μέσο κάτω από την εικόνα/πίνακα/διάγραμμα).
- Spacing (1,5 ή 2)
- Πλήρης στοίχιση (justified text)
- Η αρίθμηση των σελίδων πρέπει να είναι συνεχής και κάτω στην εξωτερική πλευρά της σελίδας.
- Η κάθε παράγραφος θα πρέπει να ξεκινά σε νέα γραμμή και να αφήνει στην αρχή της κενό περίπου τριών χαρακτήρων (0,63 cm).
- Η διπλωματική εργασία τυπώνεται σε λευκό χαρτί μεγέθους A4 με αριστερό/δεξιό περιθώριο 2,54 cm, και επάνω/κάτω περιθώριο 2,54 cm. Το διάστιχο πρέπει να είναι 1,5 και η στοίχιση να είναι πλήρης (justify).
- Όταν χρησιμοποιούνται διαγράμματα, εικόνες ή πίνακες τα οποία δεν προκύπτουν από τα αποτελέσματα της εργασίας, πρέπει να αναφέρεται και η πηγή τους [όπως για παράδειγμα: Πηγή: World Organisation (2017), με γραμματοσειρά Times New Roman 10, στοίχιση στο μέσο κάτω από τη λεζάντα].
- Κάθε εικόνα, διάγραμμα ή πίνακας, πρέπει να σχολιάζεται και να αναφέρεται στο κείμενο.
- Εάν πρέπει να παραπεμφθεί ο αναγνώστης σε Παράρτημα, αυτό πρέπει να αναφερθεί (για παράδειγμα: ..., που παρουσιάζεται αναλυτικά στο Παράρτημα Α).

Το εξώφυλλο του κειμένου έχει ειδική μορφή και περιλαμβάνει τον τίτλο της διατριβής, τη σχολή (**Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών**), το τμήμα ΔΕΣ, το πρόγραμμα σπουδών, τα ονόματα του φοιτητού και του επιβλέποντος καθηγητού, το ακαδημαϊκό έτος και το μήνα υποβολής της διπλωματικής/πτυχιακής εργασίας. Στο

εξώφυλλο περιλαμβάνεται το όνομα του Πανεπιστημίου, του Τμήματος, ο τίτλος του Π.Μ.Σ., το θέμα της εργασίας, ο επιβλέπων καθηγητής και τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα και το ακαδημαϊκό έτος κατά το οποίο εκπονήθηκε η εργασία.

Πνευματικά δικαιώματα (υποχρεωτικά): Η πολιτική του Τμήματος σχετικά με τα ζητήματα κυριότητας των πνευματικών δικαιωμάτων για τις εργασίες ακολουθεί τη διεθνή πρακτική. Η σημείωση για τα πνευματικά δικαιώματα αναγράφεται στην πίσω σελίδα του εξωφύλλου, σύμφωνα με το πρότυπο που παρατίθεται σχετικά στο Παράρτημα. Οι φοιτητές πρέπει να το αντιγράψουν και να το συμπληρώσουν, μαζί με ηλεκτρονική υπογραφή και αναγραφή του ονοματεπώνυμου με τις κατάλληλες ακόλουθες πληροφορίες.

<<Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου.>>

Αφιέρωση (προαιρετικά): Η αφιέρωση γράφεται στην τρίτη σελίδα (πριν το πίνακα περιεχομένων), σε πεζά πλάγια στο πάνω δεξιά μέρος της σελίδας (Times New Roman 12+italic, στοίχιση δεξιά).

Τονίζεται ότι η διπλωματική εργασία, όπως κάθε επιστημονική εργασία, πρέπει να ορίζει με σαφήνεια και ακρίβεια τα ερωτήματα στα οποία στοχεύει να απαντήσει, να ανιχνεύει εναλλακτικές απαντήσεις στην υπάρχουσα

βιβλιογραφία, να συνδέει την αναζήτηση και επεξεργασία του εμπειρικού υλικού (αν υπάρχει) με τα ερωτήματα αυτά, και τέλος, να καθιστά σαφή τη συμβολή της εργασίας στην απάντηση των ερωτημάτων και τα πρωτότυπα στοιχεία που συνεισφέρει στην υπάρχουσα βιβλιογραφία.

4. Οδηγός μιας αποτελεσματικής δομής

4.1.0 τίτλος της πτυχιακής εργασίας

Ο τίτλος συνιστάται να αποτελείται από 10 ως 12 λέξεις και θα πρέπει να κάνει μια περίληψη της κεντρικής ιδέας της εργασίας με απλό, ξεκάθαρο και πλήρη τρόπο. Ο τίτλος δεν πρέπει να είναι γενικός ή αόριστος, αλλά ούτε και να περιλαμβάνει λέξεις που δεν προσθέτουν στην κατανόηση του θέματος της εργασίας, αλλά απλά αυξάνουν το μέγεθός του

4.2. Περίληψη

Πρόκειται για μια σύντομη (ιδανικά μια παράγραφος που κυμαίνεται από 200 ως 300 λέξεις και, σίγουρα, όχι περισσότερο από μια σελίδα) ανακεφαλαίωση των περιεχομένων της πτυχιακής εργασίας. Θα πρέπει να είναι ακριβής, ανεξάρτητη, περιεκτική, συγκεκριμένη και κατανοητή, και να απεικονίζει τον στόχο και το περιεχόμενο της εργασίας. Περιλάβετε τα πιο σημαντικά ευρήματα ή συμπεράσματα, καθώς και τη σχέση τους με το θεωρητικό πρόβλημα. Μην επεκτείνεστε στα δευτερεύοντα συμπεράσματα. Μια συμβουλή σχετικά με την περίληψη είναι να γράφεται τελευταία αν και παρουσιάζεται στην αρχή της εργασίας. Στην ίδια σελίδα προτείνεται να αναγράφονται 3-4 λέξεις-κλειδιά για σκοπούς βιβλιογραφικής αποδελτίωσης.

4.3. Περιεχόμενα και Πρόλογος

Ο κατάλογος περιεχομένων περιλαμβάνει τις ενότητες και τις υποενότητες της πτυχιακής εργασίας με την αριθμημένη σελίδα έναρξής τους. Ο Πρόλογος είναι η κατεξοχήν «προσωποποιημένη» ενότητα της διπλωματικής εργασίας. Εδώ, για παράδειγμα, μπορούν να αναφερθούν τα κίνητρα ή τα κριτήρια επιλογής του συγκεκριμένου θέματος προς διερεύνηση

4.4. Εισαγωγή

Η εισαγωγή είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό τμήμα της εργασίας διότι σε αυτήν αναφέρονται:

1. Ποιο ενδιαφέρον παρουσιάζει το θέμα, δηλαδή γιατί επελέγη, δεδομένου ότι κάθε εργασία πρέπει να είναι πρωτότυπη και να μην αποτελεί απλή συρραφή αποσπασμάτων άλλων κειμένων.
2. Την υπόθεση εργασίας, δηλαδή από ποια παραδοχή ξεκινά και που θέλει να καταλήξει ο συγγραφέας, με άλλα λόγια τι θέλει να αποδείξει.
3. Τα βήματα τα οποία θα κάνει για να καλύψει την απόσταση από την αρχική παραδοχή μέχρι το συμπέρασμα, δηλαδή να παρουσιάσει τα κεφάλαια που θα απαρτίζουν την εργασία (βλέπε πλάνο) τα οποία θα πρέπει να έχουν λογική σχέση.

Δεν πρέπει να λείπουν από την εισαγωγή τα ακόλουθα

1.1 Το αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας.

1.2 Ερωτήματα της έρευνας.

1.3 Στόχοι της διπλωματικής εργασίας.

1.4 Μεθοδολογία της έρευνας.

1.5 Συμπεράσματα της διπλωματικής διατριβής και η συνεισφορά της στην επιστήμη.

1.6 Ενδεικτική βιβλιογραφία - λοιπές πηγές.

1.7 Δομή της διπλωματικής διατριβής.

Εκτιμάται ότι η εισαγωγή δεν πρέπει να ξεπερνά τις 3-4 σελίδες. Κατά συνέπεια, η **εισαγωγή** πρέπει να περιλαμβάνει μια περιγραφή του προβλήματος, και μια περιληπτική παρουσίαση της προσέγγισης που ακολουθείται. Στην εισαγωγή θα πρέπει σύντομα, αλλά περιεκτικά, να αναφέρονται:

- Ο προσδιορισμός του προβλήματος της διπλωματικής εργασίας (1 παράγραφος).
- Η σχετική διεθνής εμπειρία στην προσέγγιση και λύση του προβλήματος (1 παράγραφος).
- Ο σκοπός και οι στόχοι της διπλωματικής εργασίας (1 παράγραφος).
- Η περιγραφή της γενικής μεθοδολογίας, μεθόδου, της προσέγγισης της διπλωματικής εργασίας (δηλαδή ο συνδυασμός των «πρόβλημα – θεωρία – μέθοδος») (2 παράγραφοι).
- Συνοπτική παρουσίαση των κεφαλαίων που θα ακολουθήσουν (μέγιστο, 1 παράγραφος για κάθε κεφάλαιο).

Προς το τέλος ή ακριβώς στο τέλος της εισαγωγής θα πρέπει να αναφερθούν οι ερευνητικές υποθέσεις ή τα ερευνητικά ερωτήματα. Οι υποθέσεις είναι συγκεκριμένες προβλέψεις για αναμενόμενα αποτελέσματα, ενώ τα ερευνητικά ερωτήματα είναι πιο γενικά και δηλώνουν μια διερευνητική διάθεση εκ μέρους του ερευνητή. Καλό είναι οι υποθέσεις να διατυπώνονται με όσο πιο σαφή τρόπο γίνεται και να συνοδεύονται από μια σύντομη αιτιολόγηση.

4.5 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Σκοπός της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι να δείξει ο φοιτητής στον αναγνώστη (και κατά πρώτο λόγο στον επιβλέποντα καθηγητή) ότι έχει διαβάσει και κατανοήσει τις έως τώρα δημοσιευμένες εργασίες σχετικά με ένα θέμα ή ερώτημα του πεδίου σας. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι η βιβλιογραφική ανασκόπηση δεν πρέπει να είναι απλά μια περιγραφή, σε μορφή περιλήψεων, του τι έχουν δημοσιεύσει άλλοι ερευνητές αλλά μια κριτική συζήτηση (δηλ. μια εις βάθος αξιολόγηση) διαφορετικών επιχειρημάτων, θεωριών και προσεγγίσεων στο θέμα που διαπραγματεύεται η διπλωματική. Πρέπει να είναι μια σύνθεση και ανάλυση της σχετικής βιβλιογραφίας, συνδεδεμένη με το σκοπό και το συλλογισμό του φοιτητού. Μια καλή βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι κριτική, επισημαίνει πεδία αμφισβήτησης, εγείρει ερωτήματα και αναγνωρίζει σημεία που χρίζουν μελλοντικής έρευνας.

4.6. Μεθοδολογία

Οι μεθοδολογία πρέπει να ανταποκρίνεται πλήρως στα συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα και να συνοδεύεται από σαφή, επαρκή και τεκμηριωμένη αιτιολόγηση των μεθοδολογικών επιλογών. Είναι απαραίτητο να περιγράφονται αναλυτικά όλες οι πτυχές της μεθοδολογίας σε ξεχωριστά υποκεφάλαια (διαδικασία επιλογής και χαρακτηριστικά του δείγματος /των συμμετεχόντων, διαδικασία και τεχνικές/εργαλεία συλλογής δεδομένων, στρατηγική και μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων) με διαφάνεια, λεπτομέρεια και ακρίβεια. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφονται ο πληθυσμός της έρευνας, το δείγμα, ο τρόπος επιλογής του, τα μέσα συλλογής των δεδομένων, ο τρόπος κατασκευής και διακίνησης τους, το εάν έγινε ή όχι πιλοτική έρευνα, οι μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης των δεδομένων, το πλαίσιο / ο τρόπος ερμηνείας τους, καθώς και σαφής τεκμηρίωση της

επιλογής της παραπάνω μεθοδολογίας. Τέλος χρειάζεται να γίνεται αναφορά σε ζητήματα δεοντολογίας.

4.6.1 Συμμετέχοντες

Το μέρος αυτό τιτλοφορείται «Συμμετέχοντες» ή «Υποκείμενα» ανάλογα με το αν χρησιμοποιήθηκαν άνθρωποι ή ζώα. Περιγράφεται με λεπτομέρεια ο αριθμός, το φύλο, η ηλικία των συμμετεχόντων, καθώς και όλα τα σχετικά με το πείραμα χαρακτηριστικά τους. Επίσης αναφέρονται η μέθοδος δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε, τα κίνητρα που δόθηκαν στους συμμετέχοντες καθώς και τα μέτρα που τυχόν πάρθηκαν για να ελεγχθεί το πιθανό σφάλμα από τις μεταξύ των ατόμων διαφορές. Σε αυτό το δεύτερο μέρος της μεθόδου παρουσιάζονται τα μέσα (π.χ. ερωτηματολόγια, ψυχομετρικά τεστ, κλπ.) που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων. Επίσης, γίνεται αναφορά σε κάθε μέσο που χρησιμοποιήθηκε θα πρέπει να γίνει μια λεπτομερής παρουσίαση αναφορικά με το τι μετρά, πώς το μετρά, καθώς και όλα τα ψυχομετρικά του χαρακτηριστικά (δείκτες αξιοπιστίας και εγκυρότητας). Επιπρόσθετα, θα πρέπει για κάθε εργαλείο να παρατίθεται πλήρης βιβλιογραφική παραπομπή (π.χ. συγγραφέας/εις, τίτλος, ημερομηνία έκδοσης). Σε περίπτωση που έχουν χρησιμοποιηθεί εργαλεία τα οποία δεν έχουν δημοσιευτεί προηγουμένως, θα πρέπει να γίνει λεπτομερής παρουσίαση των βημάτων που ακολουθήθηκαν για την κατασκευή τους, καθώς και να παρουσιαστούν τα βασικά τους ψυχομετρικά χαρακτηριστικά που τεκμηριώνουν την επιστημονική τους ορθότητα.

4.6.2 Μέσα συλλογής δεδομένων

Σε αυτό το μέρος γίνεται ολοκληρωμένη περιγραφή της συσκευής (μοντέλο, εταιρία κατασκευής) ή του υλικού (ερωτηματολόγια, τεστ κ.λπ.) που χρησιμοποιήθηκε για την πραγματοποίηση της έρευνας. Στις περιπτώσεις

που χρησιμοποιήθηκαν αυτοσχέδια ερωτηματολόγια για την πραγματοποίηση της έρευνας, πρέπει να γίνει αναφορά στη διαδικασία κατασκευής τους και στον έλεγχο των ψυχομετρικών τους χαρακτηριστικών (π.χ., αξιοπιστία, εγκυρότητα). Τα αυτοσχέδια ερωτηματολόγια παρατίθενται σε Παράρτημα στο τέλος της διπλωματικής.

4.6.3 Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Στο μέρος αυτό γίνεται σαφής αλλά και περιληπτική περιγραφή της πειραματικής διαδικασίας με χρονολογική σειρά. Συγκεκριμένα αναφέρονται: (α) οι ανεξάρτητες και οι εξαρτημένες μεταβλητές, (β) οι κύριες πειραματικές συνθήκες και η σειρά τους, (γ) οι αντισταθμιστικές συνθήκες, δηλαδή τα μέτρα που πάρθηκαν για να ελεγχθεί το σφάλμα που τυχόν θα προέκυπτε από την πειραματική διαδικασία, (δ) τα χρονικά διαστήματα παρουσίασης των ερεθισμάτων και ο χρόνος που μεσολάβησε μεταξύ των συνθηκών, και (ε) οι οδηγίες προς τους συμμετέχοντες και η εκπαίδευσή τους πριν αρχίσει η συλλογή των δεδομένων.

4.7 Κεφάλαια του Θεωρητικού μέρους

Περιλαμβάνει το εννοιολογικό πλαίσιο και τις θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για το θέμα, καθώς και τα σχετικά ερευνητικά ευρήματα. Προϋποθέτει βιβλιογραφική ανασκόπηση εστιασμένη και ενημερωμένη από την πρόσφατη ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, η οποία πρέπει να στηρίζεται σε μεγάλου εύρους σχετικές με το θέμα, πρωτογενείς πηγές (πρωτότυπα επιστημονικά άρθρα). Οι συνδέσεις με το θέμα πρέπει να είναι απόλυτα ευκρινείς και ισχυρές και να καλύπτουν επαρκώς όλες τις πτυχές του. Η ανασκόπηση των ερευνών δεν πρέπει να είναι περιγραφική/παραθετική αλλά να παρουσιάζεται συνθετικά και με κριτική ματιά, ενώ οι προσωπικές απόψεις -όταν χρησιμοποιούνται- πρέπει να

ξεχωρίζουν από τα συμπεράσματα ερευνών ή τις καθιερωμένες θεωρίες. Τα κεφάλαια και υποκεφάλαια αυτά πρέπει να είναι δομημένα με τρόπο ώστε να οδηγείται ο αναγνώστης σταδιακά από τις κεντρικές έννοιες και τις θεωρίες στα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας, που προκύπτουν ως κενά στην υπάρχουσα γνώση. Το θεωρητικό μέρος μπορεί να περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα κεφάλαια, με συγκεκριμένο τίτλο το καθένα, ο οποίος θα ανταποκρίνεται στο θέμα που ανασκοπείται/εξετάζεται κάθε φορά. Κάθε κεφάλαιο θα περιλαμβάνει σαφώς προσδιορισμένες ενότητες και υποενότητες, που θα είναι αριθμημένες και θα φέρουν και αυτές τίτλο. Τα κεφάλαια του θεωρητικού μέρους κάνουν ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας (θεωρητικής και ερευνητικής) σχετικά με το θέμα της διπλωματικής εργασίας. Περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πληροφορίες σχετικά με το ‘τι γράφτηκε’ και ‘τι έχει βρεθεί σε έρευνες’ από ‘ποιούς και πότε’ επάνω στο θέμα της έρευνας.

4.8 Κριτική ανάλυση αποτελεσμάτων

Μια πρώτη θεώρηση είναι το αν τα αποτελέσματα στηρίζουν ή όχι την αρχική υπόθεση, δηλαδή τις προ-πειραματικές προβλέψεις του ερευνητή. Το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι: τα αποτελέσματα στηρίζουν την υπόθεση; Η κριτική ανάλυση είναι επίσης ο χώρος όπου εκτιμάται η πιθανή σχέση και σημασία των αποτελεσμάτων σε σύγκριση με τις εκφραζόμενες απόψεις άλλων συγγραφέων (ιδιαίτερα σε σχέση με τα ευρήματα που έχουν παρουσιαστεί στην Εισαγωγή της εργασίας) και όπου, επιπλέον, αναφέρονται τα όποια συμπεράσματα που κατά τη γνώμη του συγγραφέα μπορούν να εξαχθούν από τη μελέτη του. Τέλος, μπορεί ενδεχομένως να περιλαμβάνονται και κάποιες προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος, το οποίο πραγματεύεται η εργασία.

4.9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το συμπέρασμα είναι η ολοκλήρωση της εργασίας και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί περίληψη των όσων γραφεί μέχρι τώρα. Επίσης, το συμπέρασμα δεν αποτελεί πεδίο γενικόλογων διαπιστώσεων ή ευχολογίων. Αντίθετα, το συμπέρασμα πρέπει να έχει καταληκτικό χαρακτήρα, δηλαδή να παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο και ευρύτερο νόημα, το οποίο να προκύπτει αβίαστα από τα όσα έχουν αναφερθεί και αναλυθεί στο κυρίως μέρος. Στην τελευταία παράγραφο ενδείκνυται να γίνεται αναφορά σε πιθανή συνέχεια της εργασίας («μελλοντική έρευνα»): τι θα μπορούσε να γίνει στη συνέχεια από πλευράς μεθοδολογικής και θεωρητικής, διεύρυνσης της θέσης του συγγραφέα που εμφανίζεται στην διπλωματική εργασία, συλλογής και επεξεργασίας βάσεων δεδομένων, πρακτικής, κλπ. είναι επίσης ο χώρος όπου εκτιμάται η πιθανή σχέση και σημασία των αποτελεσμάτων σε σύγκριση με τις εκφραζόμενες απόψεις άλλων συγγραφέων (ιδιαίτερα σε σχέση με τα ευρήματα που έχουν παρουσιαστεί στην Εισαγωγή της εργασίας) και όπου, επιπλέον, αναφέρονται τα όποια συμπεράσματα που κατά τη γνώμη του συγγραφέα μπορούν να εξαχθούν από τη μελέτη του. Προηγουμένως έχει απαντηθεί το ερώτημα: «ποια είναι τα ευρήματα». Εδώ παρουσιάζονται τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν σε αντιστοιχία προς τα συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί στην Εισαγωγή. Τα δεδομένα παρουσιάζονται με στατιστικούς όρους και μεθόδους, σε μορφή περίληψης συνήθως, και χωρίς ερμηνείες για τη σημασία τους. Στην περιληπτική παρουσίαση των δεδομένων περιέχονται πίνακες, σχήματα και γραφικές παραστάσεις. Επιπλέον, σε αυτό το τμήμα παρουσιάζονται και οι στατιστικοί υπολογισμοί. Τα Αποτελέσματα θα πρέπει να έχουν τη μορφή σύντομου και σαφούς συνεχόμενου κειμένου και όχι ασύνδετων παραγράφων. Αν περιλαμβάνονται πίνακες και σχήματα,

πρέπει να γίνεται αναφορά σε αυτά μέσα στο κείμενο (π.χ., βλ. Πίνακα 3). Οι πίνακες και τα σχήματα πρέπει να χρησιμοποιούνται με φειδώ, με σκοπό να συμπληρώνουν το κείμενο και όχι να το αντικαθιστούν.

4.10 Βιβλιογραφία

Η βιβλιογραφία ξεκινάει σε καινούρια σελίδα. Η βιβλιογραφία παρατίθεται η βιβλιογραφία κατά αλφαβητική σειρά. Η Βιβλιογραφία βρίσκεται στο τέλος της Διπλωματικής Εργασίας και καταγράφονται σ' αυτή όλες οι αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν στην εργασία. Εάν υπάρχουν παραρτήματα, αυτά παρατίθενται στο τέλος του κειμένου της εργασίας και οι τίτλοι τους αναφέρονται στα περιεχόμενα. Η βιβλιογραφία χωρίζεται σε ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση και κάθε μία από τις δύο χωρίζεται σε:

A) βιβλία

B) άρθρα επιστημονικών περιοδικών

Γ) περιοδικές εκδόσεις

Δ) πηγές από το διαδίκτυο

Ενδεικτικά, η Βιβλιογραφία για Ελληνικό ή Ξένο βιβλίο γράφεται ως εξής:

Harvard method of listing references at the end of the text

A book by a single author:

Seedhouse, D. (1997) *Health promotion: philosophy, prejudice and practice*. Chichester, John Wiley.

A book by two authors:

Burns, Nancy and Grove, Susan K. (1997) *The practice of nursing research: conduct, critique & utilization*. 3rd edition. London, Saunders.

A book by more than two authors:

Mares, Penny et al. (1995) *Health care in multiracial Britain*. Cambridge, Health Education Council.

A chapter in a book:

Weir, Pauline (1995) Clinical practice development role: a personal reflection. In: K. Kendrick et al. (eds) *Innovations in nursing practice*. London, Edward Arnold, p. 5- 22.

An article in a journal:

Alien, A. (1993) Changing theory in nursing practice. *Senior Nurse*, 13(1), p. 43-5.

An article in a newspaper:

White, M. (1998) £68m to cut NHS waiting lists. *Guardian*, Monday May 18 1998, p. 8.

If no author name is given then anon should be used instead.

Anon (1998) Schemes to boost dental care. *Guardian*, Monday May 18 1998, p.8.

A secondary reference:

Fiedler, F. and Chemers, M. (1974) *Leadership and effective management*. Glenview, Illinois, Scott Foresman & Co. Cited in: Douglass, Laura Mae (1996) *The effective nurse: leader and manager*. 5th edition. St. Louis, Missouri, Mosby.

Citing electronic sources of information

University of Sheffield. Library. (1997) *Writing a bibliography*. ML-RS11. [online] Sheffield, University of Sheffield. Available from: <http://www.shef.ac.uk/library/libdocs/ml-rs11.html> [Accessed 9th June 1998].

5. ΤΡΟΠΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Κάτω του 5	5-6	6.5-7.5	8-9	9.5-10
<ul style="list-style-type: none"> • Η διπλωματική εργασία είναι ανεπαρκής για μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Δεν έχει την κατάλληλη δομή και μεθοδολογία. • Απαιτεί σημαντική βελτίωση ώστε να είναι αποδεκτή. • Ο γραπτός λόγος είναι φτωχός και με πολλά λάθη. • ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΚΤΕΤΑΜΜΕΝΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διπλωματική εργασία είναι επαρκής για μεταπτυχιακή εργασία. Έχει την κατάλληλη δομή και μεθοδολογία. • Η διπλωματική εργασία είναι περιεκτική χωρίς να έχει μια πρωτότυπη συμβολή στον τομέα μελέτης. • Η εφαρμοζόμενη μεθοδολογία είναι σχεδόν η βασική για το επίπεδο σπουδών. • Το έγγραφο τηρεί εν μέρει τις ακαδημαϊκές προδιαγραφές του οδηγού εκπόνησης διπλωματικών και τα πρότυπα μορφοποίησης. • Ο γραπτός λόγος παρουσιάζει σημάδια απροσεξίας και θα μπορούσε να βελτιωθεί σημαντικά. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διπλωματική εργασία πληροί τις προδιαγραφές μια μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Έχει μια καλή δομή και μεθοδολογία. • Η διπλωματική εργασία είναι περιεκτική και έχει κάποια στοιχεία πρωτότυπης συμβολής στον τομέα μελέτης. • Η εφαρμοζόμενη ποιοτική ή ποσοτική μεθοδολογία είναι επαρκής για το επίπεδο σπουδών (πχ βιβλιογραφική ανασκόπηση, περιγραφικά στατιστικά) • Το έγγραφο τηρεί όλες τις ακαδημαϊκές προδιαγραφές του οδηγού εκπόνησης διπλωματικών και τα πρότυπα μορφοποίησης. • Ο γραπτός λόγος δεν έχει λάθη. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διπλωματική εργασία είναι επιστημονικά περιεκτική και περιέχει πρωτότυπη συμβολή στον τομέα μελέτης. • Η εφαρμοζόμενη ποιοτική ή ποσοτική μεθοδολογία είναι επαρκής για το επίπεδο σπουδών. • Το έγγραφο τηρεί όλες τις ακαδημαϊκές προδιαγραφές του οδηγού εκπόνησης διπλωματικών και τα πρότυπα μορφοποίησης. • Ο γραπτός λόγος δεν έχει λάθη. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διπλωματική εργασία είναι άριστη και συμβάλλει σημαντικά στον τομέα μελέτης. • Η εφαρμοζόμενη ποιοτική ή ποσοτική μεθοδολογία υπερβαίνει τις προσδοκίες για το επίπεδο σπουδών. • Το έγγραφο τηρεί όλες τις ακαδημαϊκές προδιαγραφές του οδηγού εκπόνησης διπλωματικών και τα πρότυπα μορφοποίησης. • Ο γραπτός λόγος είναι άριστος.

	7-10	6-6.9	5-5.9
Ερμηνεία και σκοπός διπλωματικής.	Εξαιρετικό. Το θέμα έχει κατάλληλο εύρος και καλύπτει όλο το σκοπό της διπλωματικής και του θέματος που επιλέχθηκε. Σχεδόν όλα τα σημαντικά σημεία καλύπτονται.	Καλή προσπάθεια να καλυφθεί το εύρος του θέματος της διπλωματικής εργασίας. Τα περισσότερα σημεία- κλειδιά καλύπτονται.	Προσπάθεια να καλυφθεί το εύρος του θέματος όμως υπάρχουν κάποιες παραλείψεις/ παρανοήσεις.
Κατανόηση του θέματος	Άριστη κατανόηση και παράθεση των σχετικών θεμάτων. Διορατικότητα και καλή πληροφόρηση. Καλή γνώση των διαφορετικών διαστάσεων και της πολυπλοκότητας του θέματος.	Σαφής γνώση και παράθεση των σχετικών θεμάτων. Μερική γνώση των διαφορετικών διαστάσεων και της πολυπλοκότητας του θέματος.	Δείχνει γνώση των θεμάτων αλλά όχι μεγαλύτερη από αυτή που προκύπτει από μια πρόχειρη έρευνα της βιβλιογραφίας.
Χρήση βιβλιογραφίας	Εξαιρετική χρήση των στοιχείων για την υποστήριξη των επιχειρημάτων.	Καλή χρήση των στοιχείων για την υποστήριξη των επιχειρημάτων.	Επαρκής χρήση των στοιχείων για την υποστήριξη των επιχειρημάτων.
Αξιολόγηση και σύνθεση των στοιχείων	Άριστο επίπεδο της αξιολόγησης και της σύνθεσης του βασικού υλικού.	Μερική αξιολόγηση και σύνθεση του βασικού υλικού.	Ανεπαρκής αξιολόγηση του βασικού υλικού.
Κριτική ανάλυση	Πολύ υψηλό επίπεδο κριτικής ανάλυσης χρησιμοποιώντας κατάλληλο εννοιολογικό πλαίσιο. Αναμφισβήτητη και αμερόληπτη προσέγγιση. Σαφή στοιχεία ανεξάρτητης σκέψης.	Υψηλό επίπεδο κριτικής ανάλυσης χρησιμοποιώντας κατάλληλο εννοιολογικό πλαίσιο. Μερική αμφισβήτηση των πηγών.	Χρησιμοποιεί κατάλληλο εννοιολογικό πλαίσιο. Προσπάθειες ανάλυσης αλλά με μερικές παραλείψεις ή/και λάθη.
Δομή, λογική ανάλυση	Επιχειρήματα σαφώς δομημένα και λογικά αναπτυγμένα.	Επιχειρήματα σαφώς δομημένα και λογικά αναπτυγμένα.	Επιχειρήματα αρκετά ξεκάθαρα αλλά ελλιπώς αναπτυγμένα.
Συμπεράσματα	Εξαιρετικά. Συγκεντρώνει διάφορα σημεία και προσδιορίζει βασικά ζητήματα και λύσεις.	Πολύ καλά. Συγκεντρώνει βασικά σημεία.	Τα συμπεράσματα δεν αντικατοπτρίζει το σκεπτικό της διπλωματικής εργασίας.

	4.5-4.9	4-4.4	1-3.9
Ερμηνεία και σκοπός διπλωματικής.	Ελλιπής προσπάθεια να καθοριστεί το εύρος του θέματος με πολλές παραλείψεις ή/και παρανοήσεις.	Ανεπαρκής προσπάθεια να καθοριστεί το εύρος του θέματος της διπλωματικής εργασίας.	Καμία προσπάθεια να καθοριστεί το εύρος του θέματος.
Κατανόηση του θέματος	Η εργασία δείχνει κατανόηση του θέματος αλλά σε επιφανειακό επίπεδο. Μερική γνώση των θεμάτων αλλά με κάποια σύγχυση. Κάποιο υλικό άσχετο με το θέμα.	Προβλέπει λίγα σχετικά ζητήματα αλλά επιφανειακά και με σύγχυση. Περισσότερο υλικό άσχετο με το θέμα.	Πολύ μικρή ή καθόλου κατανόηση των ζητημάτων που προκύπτουν από το θέμα της εργασίας ή που έχει παρανοηθεί. Περιεχόμενο σε μεγάλο βαθμό άσχετο
Χρήση βιβλιογραφίας	Ανεπαρκής χρήση της βιβλιογραφίας.	Πολύ μικρή χρήση της βιβλιογραφίας.	Καμία αναφορά στη βιβλιογραφία.
Αξιολόγηση και σύνθεση των στοιχείων	Παρουσίαση στοιχείων με μικρή προσπάθεια αξιολόγησης και σύνθεσης.	Παρουσίαση στοιχείων με καμιά προσπάθεια αξιολόγησης και σύνθεσης.	Παρουσίαση στοιχείων με καμιά προσπάθεια αξιολόγησης και σύνθεσης.
Κριτική ανάλυση	Ελλιπής κατανόηση του εννοιολογικού πλαισίου. Πολύ περιγραφική ή/και επιφανειακή ανάλυση με παραλείψεις ή/και λάθη. Βασίζεται σε μη έγκυρες πηγές.	Πολύ ασθενής κατανόηση του εννοιολογικού πλαισίου. Πολύ αδύναμη ανάλυση με πολλά λάθη ή/και παραλείψεις.	Καμία κατανόηση του εννοιολογικού πλαισίου. Διπλωματική εργασία σχεδόν εξ' ολοκλήρου περιγραφική. Καμία κατανόηση της ανάλυσης με πολλά λάθη ή/και παραλείψεις.
Δομή, λογική ανάλυση	Επιχειρήματα όχι ξεκάθαρα	Επιχειρήματα συχνά μπερδεμένα και ελλιπώς αναπτυγμένα.	Μη λογική δομή
Συμπεράσματα	Επιτόλεια συμπεράσματα	Μη εμφανή συμπεράσματα	Μη εμφανή συμπεράσματα.

	7-10	6-6.9	5-5.9
Περίληψη	Πολύ σαφής παρουσίαση του θέματος	Παρουσιάζει με σαφήνεια το θέμα.	Όχι ξεκάθαρη
Ορθογραφία, γραμματική και συντακτικό	Πολύ υψηλό επίπεδο, αμελητέα λάθη	Αποδεκτό επίπεδο, αμελητέα λάθη	Λίγα λάθη- στίξη, λανθασμένη χρήση λέξεων, ορθογραφία, σύνταξη πρότασης.
Στυλ/ Ύφος γραπτού λόγου	Πολύ αποτελεσματική χρήση της ελληνικής γλώσσας. Σαφές και εύκολο να διαβαστεί	Αποτελεσματική χρήση της ελληνικής γλώσσας. Σαφές και εύκολο να διαβαστεί.	Ύφος γραπτού λόγου αποδεκτό
Παρουσίαση πηγών και αναφορές	Καλή επιλογή πηγών και αναφορών . Σχετικές με το θέμα πηγές και παραδείγματα, με τις απαραίτητες αναφορές σαφώς απαριθμημένες.	Σχετικές με το θέμα πηγές και παραδείγματα, με τις απαραίτητες αναφορές σαφώς απαριθμημένες	Μερική καλή χρήση πηγών και παραδειγμάτων σχετικών με το θέμα αλλά με ελλείψεις αναφορές. Περιστασιακά λάθη με ανύπαρκτες ή λανθασμένες παραπομπές και/ή βιβλιογραφικές καταχωρήσεις
Έκταση εργασίας	Έκταση εργασίας ακατάλληλη	Έκταση εργασίας κατάλληλη	Ελάχιστη δυνατή έκταση
Συνολική παρουσίαση	Εξαιρετική παρουσίαση. Προσεκτικά οργανωμένη και καλά παρουσιασμένη. Συγγραφική σύμφωνα με τον Οδηγό Εκπόνησης Διπλωματικής εργασίας.	Προσεκτικά οργανωμένη και καλά παρουσιασμένη. Συγγραφική σύμφωνα με τον Οδηγό Εκπόνησης Διπλωματικής εργασίας.	Γενικά ικανοποιητική παρουσίαση. Κάποια στοιχεία δεν είναι σύμφωνα με τον Οδηγό Εκπόνησης Διπλωματικής εργασίας.

	4.5-4.9	4-4.4	1-3.9
Περίληψη	Όχι ξεκάθαρη	Απουσιάζει η περίληψη ή είναι ανεπαρκής.	Απουσιάζει η περίληψη ή είναι ανεπαρκής.
Ορθογραφία, γραμματική και συντακτικό	Μερικά ορθογραφικά λάθη. Η γραμματική και το συντακτικό χρειάζονται προσοχή.	Συχνά λάθη- στίξη, λανθασμένη χρήση λέξεων, ορθογραφία, σύνταξη πρότασης, χρήζουν επείγουσας προσοχής.	Συχνά ορθογραφικά λάθη. Η γραμματική και το συντακτικό κάνουν σημεία της εργασίας ακατανόητα.
Ύφος γραπτού λόγου	Το ύφος του γραπτού λόγου κάνει δύσκολη μερικές φορές την κατανόηση της εργασίας ή έχει ύφος προφορικού λόγου.	Το ύφος του γραπτού λόγου κάνει δύσκολη την κατανόηση της εργασίας ή έχει ύφος προφορικού λόγου.	Το ύφος του γραπτού λόγου κάνει την εργασία ακατανόητη σε μεγάλο μέρος.
Παρουσίαση πηγών και αναφορές	Επιφανειακή χρήση σχετικών πηγών και παραδειγμάτων και ελλείψεις αναφορές. Αρκετά λάθη στις παραπομπές, ανύπαρκτες ή λανθασμένες παραπομπές και/ή βιβλιογραφικές καταχωρήσεις.	Ελλιπής ή μη χρήση σχετικών πηγών και παραδειγμάτων : χωρίς αναφορές ή χωρίς εμφανή κατανόηση του συστήματος αναφορών. Περιστασιακές αναφορές μόνο.	Δεν υπάρχουν κατάλληλες αναφορές, παραπομπές ή βιβλιογραφία.
Έκταση εργασίας	Ελάχιστη δυνατή έκταση	Σημαντικά μικρή έκταση	Σημαντικά μικρή έκταση
Συνολική παρουσίαση	Μη αποδεκτή παρουσίαση. Σελιδοποίηση, τίτλος, περιθώρια , παράγραφοι απαιτούν προσοχή.	Μη αποδεκτή παρουσίαση. Σελιδοποίηση, τίτλος, περιθώρια , παράγραφοι απαιτούν προσοχή	Μη αποδεκτή παρουσίαση. Σελιδοποίηση, τίτλος, περιθώρια , παράγραφοι απαιτούν προσοχή

6. ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ

Η λέξη λογοκλοπή (plagiarism) προέρχεται από την Λατινική λέξη *plagiarius*, που σημαίνει «απαγωγέας». Όταν κάποιος προβαίνει σε λογοκλοπή κλέβει κάποιον, όχι μόνο τις ιδέες του. Σε αυτό το πνεύμα, στο παρόν κείμενο θα βρείτε πληροφορίες για το περιεχόμενο του όρου λογοκλοπή, τρόπους με τους οποίους μπορεί ο φοιτητής να αποφύγει την λογοκλοπή. Η λογοκλοπή είναι η χρήση των ιδεών και των λέξεων τρίτων χωρίς αυτή να συνοδεύεται από ξεκάθαρη αναγνώριση της πηγής αυτής της πληροφορίας. Με τον όρο ξεκάθαρη αναγνώριση εννοούμε ότι η αναφορά ή παραπομπή να γίνεται μέσα στο κείμενο ή στο κάτω μέρος της σελίδας ή στο τέλος του κειμένου και να αναφέρεται πλήρως η πηγή στο τέλος της εργασίας στη βιβλιογραφία. Σημειώνουμε πως δεν έχει καμία σημασία εάν η μη αναγνώριση της πηγής είναι εκούσια. Κάθε έλλειψη αναγνώρισης, ακόμα και ακούσια, θεωρείται λογοκλοπή. Η λογοκλοπή δεν είναι ποτέ αποδεκτή στην ακαδημαϊκή γραφή. Κάθε μορφή πληροφορίας απαιτεί αναγνώριση (αναφορά με παραπομπή). Μια κοινή λανθασμένη αντίληψη είναι πως μόνο η ακριβής αντιγραφή λέξεων από μια έντυπη πηγή αποτελεί λογοκλοπή. Η απαίτηση αναγνώρισης πηγών είναι πολύ ευρύτερη. Πιο συγκεκριμένα, είναι σημαντικό να κατανοήσει ο φοιτητής πως πρέπει να αναγνωρίζονται τόσο οι πηγές *ιδεών* – απόψεων, θεωριών, γεγονότων, κλπ. – όσο και *λέξεων*. Οι πηγές ιδεών και λέξεων μπορεί να έχουν διαφορετική μορφή, καθεμία εκ των οποίων απαιτεί κατάλληλη αναγνώριση (αναφορά ή παραπομπή) προκειμένου να αποφευχθεί η λογοκλοπή. Υπάρχουν δυο τύποι λογοκλοπής: α) η λογοκλοπή ολόκληρης πηγής και β) η μερική αντιγραφή. Η λογοκλοπή **ολόκληρης πηγής** αναφέρεται στον ισχυρισμό πως το σύνολο της εργασίας ενός τρίτου ατόμου είναι το αποτέλεσμα της δουλειάς του

φοιτητού. Το συνηθέστερο παράδειγμα είναι όταν ένας φοιτητής «βάζει» το όνομα του σε μια εργασία που την έχει γράψει κάποιος άλλος. Παραδείγματα λογοκλοπής ολόκληρης πηγής περιλαμβάνουν την υποβολή:

- εργασίας ενός φίλου
- εργασίας που έχει αγοράσει ο φοιτητής από τρίτους και έχει προετοιμαστεί από αυτούς
- εργασίας άρθρου που έχει δημοσιευτεί σε άλλη πηγή, όπως σε ένα επιστημονικό περιοδικό (journal) ή στο Διαδίκτυο.

Η **μερική αντιγραφή** λαμβάνει χώρα όταν οι ακριβείς λέξεις ή το ακριβές περιεχόμενο μιας πηγής εισάγονται ως μέρος της εργασίας του φοιτητού χωρίς να προχωράει ο φοιτητής σε κατάλληλη αναγνώριση (αναφορά ή παραπομπή) αυτής της πηγής. Παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- αντιγραφή και επικόλληση (cut and paste) από μια ηλεκτρονική πηγή
- αντιγραφή από μια έντυπη πηγή, journal, κτλ.
- αυτολεξεί επανάληψη μιας συζήτησης, του περιεχομένου μιας συνέντευξης, κλπ.
- εισαγωγή μιας φωτογραφίας, ενός βίντεο, ενός πίνακα, ή άλλου είδους πολυμέσων.

Υπάρχει μια σημαντική διαφορά μεταξύ της εκούσιας προσπάθειας εξαπάτησης μέσω της λογοκλοπής και της ακούσιας λογοκλοπής. Επειδή η συγγραφή μιας εργασίας μπορεί να είναι μια πράξη συνεργασίας, οι φοιτητές που δεν έχουν προγενέστερη σχετική εμπειρία μπορεί να έχουν σύγχυση σχετικά με την διαφορά μεταξύ συνεργασίας και λογοκλοπής. Οι ίδιοι φοιτητές λόγω της απειρίας τους μπορεί να υποβάλλουν εργασίες με αντιγραμμένα μέρη, χωρίς να έχουν την πρόθεση να εξαπατήσουν. Πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν πως εκφράζοντας ένα κείμενο ή μια ιδέα με «δικές τους λέξεις» αποφεύγουν το ζήτημα της λογοκλοπής. Υπάρχει ένας

επίσημος όρος που αναφέρεται στην έκφραση ιδεών τρίτων με «δικές σας λέξεις» ο οποίος ονομάζεται «παράφραση». Συχνά ο σκοπός της παράφρασης είναι να απλοποιήσει ή να παρουσιάσει μια σύνοψη των ιδεών ενός συγγραφέα, καθιστώντας τις ιδέες αυτές περισσότερο κατανοητές. Μπορεί ακόμα να χρησιμοποιήσει ο φοιτητής την παράφραση για να δώσει έμφαση σε μια συγκεκριμένη ιδέα ή ακολουθία σκέψης από το γνήσιο κείμενο ενός συγγραφέα. Η παράφραση είναι αποδεκτή αλλά είναι σημαντικό να αναγνωρίζεται η αρχική πηγή από την οποία προέρχονται οι ιδέες/πληροφορίες που παραφράζει ο φοιτητής, ακόμα και στην περίπτωση που έχουν εκφραστεί σημαντικά διαφοροποιημένες. Η απλή παράφραση, όπου αντικαθίστανται μερικές λέξεις με άλλες συνώνυμες ή αλλάζει η σειρά της πρότασης, ουσιαστικά είναι συναφής με την άμεση αντιγραφή των λέξεων του συγγραφέα. Μια τέτοια προσπάθεια δεν είναι αρκετή ώστε να θεωρηθεί γνήσια παράφραση της ιδέας και θεωρείται μορφή λογοκλοπής. Η απλή παράφραση υποδηλώνει πως ο φοιτητής δεν έχει αναπτύξει εις βάθος κατανόηση του θέματος. Καθώς κατά ένα σημαντικό μέρος η λογοκλοπή μπορεί να είναι ακούσια, ο καλύτερος τρόπος για να αποφευχθεί αυτή, είναι η ανάπτυξη καλών συνηθειών ακαδημαϊκής συμπεριφοράς και γραφής και η εξοικείωση με τις έννοιες που αφορούν την λογοκλοπή:

- Φροντίστε ως φοιτητές να έχετε αρκετό χρόνο στην διάθεση σας ώστε να προσπαθήσετε για ένα καλό αποτέλεσμα. Οι φοιτητές που προσπαθούν να συγγράψουν μια εργασία την τελευταία στιγμή είναι πιο πιθανό να υποπέσουν σε λογοκλοπή γιατί η βιασύνη τους κάνει απρόσεχτους. Η έλλειψη χρόνου είναι επίσης το πρωταρχικό κίνητρο για την εκούσια λογοκλοπή που σκοπό έχει την εξαπάτηση.

- Ξαναδιαβάστε την εργασία σας με σκοπό την αναθεώρησή της. Μέσω της αναθεώρησης μπορείτε να διορθώσετε μέρη του κειμένου που είναι αποτέλεσμα λογοκλοπής.
- Ελέγξτε το κείμενο σας για λάθη. Ο έλεγχος μπορεί να σας βοηθήσει να βρείτε παραπομπές που πιθανώς να έχετε παραλείψει από απροσεξία.

Η χρήση των ιδεών τρίτων είναι ένα σημαντικό μέρος της ακαδημαϊκής εργασίας. Θεωρείται λογοκλοπή μόνο όταν δεν μνημονεύεται κατάλληλα η αρχική πηγή. Η χρήση του ίδιου υλικού τρίτων που μπορεί να χαρακτηριστεί ως λογοκλοπή εάν παρουσιαστεί με έναν λανθασμένο τρόπο, δεν θεωρείται λογοκλοπή εάν παρουσιαστεί σωστά. Η ακούσια λογοκλοπή σχετίζεται ακόμα συχνά με τον τρόπο που κρατάει ο φοιτητής σημειώσεις. Σκοπός των σημειώσεων πρέπει να είναι η καταγραφή όλων των πληροφοριών που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στο τελικό έγγραφο που παραδίδει ο φοιτητής. Όμως πολύ συχνά μπορεί να μην γνωρίζει ο φοιτητής εάν πράγματι θα χρησιμοποιήσει μια πληροφορία μέχρις ότου να γράψει το κείμενο— ώρες, ημέρες ή ακόμα και εβδομάδες αργότερα. Όταν έρθει ο καιρός να χρησιμοποιήσει τις σημειώσεις, μπορεί να έχει ξεχάσει την προέλευση τους, κατά πόσο έχει αντιγράψει τις ακριβείς λέξεις του συγγραφέα, τις έχετε παραφράσει ή έχετε καταγράψει την δική του επεξήγηση των πληροφοριών. Εάν η πηγή των πληροφοριών δεν έχει καταγραφεί λεπτομερώς είναι πολύ πιθανό να μην μπορέσει να διαλευκάνει αυτά τα ζητήματα, υποπίπτοντας σε ακούσια λογοκλοπή. Οι ακόλουθες στρατηγικές μπορούν να βοηθήσουν τον φοιτητή να αποφύγει αυτά τα προβλήματα όταν κρατάει σημειώσεις:

- Πάντοτε να περιλαμβάνονται πληροφορίες για την πηγή μαζί με τις πληροφορίες από αυτή την πηγή. Για παράδειγμα, εάν χρησιμοποιεί φωτοτυπίες πρέπει να σημειώνει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες της πηγής που χρησιμοποιεί στο πάνω μέρος της πρώτης σελίδας των φωτοτυπιών.
- Να χρησιμοποιεί εισαγωγικά όταν αντιγράφει αυτολεξεί κείμενο από μια πηγή. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει στυλό διαφορετικού χρώματος ή κάποιον άλλο κωδικό που θα επιτρέπει να αναγνωρίζεται εύκολα η ακριβή αντιγραφή υλικού.
- Είναι προτιμότερο στις σημειώσεις του φοιτητή να αντιγράφει το κείμενο που επιθυμεί όπως ακριβώς αυτό αναγράφεται στην πηγή που χρησιμοποιεί. Είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσει ένα ελαφρώς παραφρασμένο κείμενο αργότερα, όταν γράφει την εργασία. Υπάρχει ο κίνδυνος της λογοκλοπής εάν δεν θυμάται ποιες λέξεις ανήκουν στον συγγραφέα και ποιες στον ίδιο.
- Η σωστή χρήση των εισαγωγικών είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αποφυγή της λογοκλοπής. Στις λέξεις που είναι ακριβές αντίγραφο του γνήσιου κειμένου πρέπει πάντα να χρησιμοποιούνται εισαγωγικά.
- Η χρήση αυτούσιου κειμένου σε εισαγωγικά προτείνεται όταν η αρχική διατύπωση του συγγραφέα εκφράζει την ιδέα τόσο καλά που δεν είναι δυνατόν να υπάρξει καλύτερη διατύπωση της. Πρόκειται για μια καλή συμβουλή. Δυστυχώς όμως οι φοιτητές που δεν έχουν εμπιστοσύνη στον τρόπο γραφής τους τείνουν να χρησιμοποιούν πολύ συχνά αυτούσιο κείμενο μέσα στις εργασίες τους, πιστεύοντας πως δεν μπορούν να βελτιώσουν την έκφραση του συγγραφέα. Ακόμα και στην περίπτωση που όλες οι πηγές των αυτούσιων

κειμένων έχουν αναγνωριστεί από τον φοιτητή, ο φοιτητής μπορεί να κατηγορηθεί για λογοκλοπή καθώς δεν έχει γράψει τίποτα καινούργιο.

- Η έκταση της παράθεσης αυτούσιου κειμένου πρέπει να είναι μικρή. Σε γενικές γραμμές, η παράθεση αυτούσιου κειμένου πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Όλες οι διπλωματικές εργασίες θα εξετάζονται πριν την παρουσίαση από εργαλείο αναζήτησης λογοκλοπής που θα γίνεται από τον διευθυντή του μεταπτυχιακού, και επίσημη αναφορά θα αποστέλλεται στην Γραμματεία, όπου θα τηρείται αρχείο, στον επιβλέποντα και στον/στους εξεταστή/-ές. Σε περίπτωση που ο φοιτητής θελήσει να του γνωστοποιηθεί το αποτέλεσμα της λογοκλοπής, αυτό δύναται να γίνει ύστερα από αίτημά του για σοβαρό λόγο.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ